

Η Αριστερά να ξαναβρεί

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟ ΣΤΕΛΕΧΟΣ
ΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΑΛΕΝ ΚΡΙΒΙΝ

Με τον Αλέν Κριβίν βρεθήκαμε στην τελευταία του επίσκεψη στην Αθήνα, τον Απρίλη, ως καλεσμένου ομιλητή στην Ευρωπαϊκή Αντιφασιστική Συνάντηση. Πρωινό Κυριακής σ' ενα υπόστεγο της Σχολής Καλών Τεχνών, με την προγραμματισμένη συνέλευση να μετατίθεται για πολύ αργότερα λόγω ξενυχτιού την προηγουμένη. Άλλαγη που μας χάρισε το χρόνο να παρακολουθήσουμε τη σκέψη αυτού του μονίμως ανήσυχου παιδιού του Μάη του '68, σκέψη διεισδυτική, κάποτε αιρετική αλλά εν τέλει αισιόδοξη. Κυρίως, σκέψη που προτρέπει σε πολιτική πράξη. Με τις ευρωεκλογές ήδη πίσω μας, η συζήτηση διατηρεί όλη την επικαιρότητα της ουσίας των προθέσεων και των ενδοιασμών ενός εμβληματικού εκπροσώπου της ευρωπαϊκής αντικαπιταλιστικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς.

Τη συνέντευξη πήρε η Όλγα Αθανίτη

Πολλοί ισχυρίζονται ότι, για πρώτη φορά μετά τη δεκαετία του '60, η Αριστερά στην Ευρώπη φαίνεται να αποκτά μία νέα δυναμική και να επιστρέφει με αξιώσεις στην κεντρική πολιτική σκηνή. Εσείς τί πιστεύετε;

Θα ήταν σκόπιμο να αναγνωρίσουμε δύο διακριτά στοιχεία. Πρώτον -σε αντίθεση με τη δεκαετία του '60- την εξαιρετική σημασία κρίση στην οποία βρίσκεται πλέον ο καπιταλισμός. Μια κρίση η οποία έχει τεράστιες συνέπειες στο γενικό πληθυσμό σε οικονομικό, κοινωνικό, ιδεολογικό, πολιτισμικό ακόμη και οικολογικό επίπεδο αλλά και στις διαδικασίες αποδόμησης και αναδόμησης των κοινωνικών κινημάτων. Ετοιμασφώνεται το πλαίσιο των αλλαγών για τις οποίες μπορούμε να μιλήσουμε, αφήνοντας προς το παρόν στην άκρη τη δεξιά και την ακροδεξιά, μια και διευθυνώς -κι αυτό είναι το δράμα εκτός εξαιρέσεων, δεν είναι οι αντικαπιταλιστικές δυνάμεις αυτές που ενδυναμώνονται από τη δωματική κρίση του καπιταλισμού. Παρατηρούμε αύρινης στο εκλογικό πεδίο τη διόγκωση της αποχής σε όλη την Ευρώπη, μαζί με την άνοδο των λαϊκιστικών ρευμάτων αλλά και της φασιστικής δεξιάς, όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα. Αυτό είναι, λοιπόν, το πρώτο πρόβλημα.

Το δεύτερο στοιχείο είναι πώς ορίζουμε την Αριστερά, σε ποιά Αριστερά αναφερόμαστε, γιατί ο όρος αυτός έχει πλέον παραπομπή εντελώς! Αφενός, υπάρχει η παραδοσιακή ρεφορμιστική αριστερά, με αναφορά στη σοσιαλδημοκρατία και -ενίοτε σε κάποιες χώρες- μικρές δυνάμεις της κομμουνιστικής αριστεράς. Αυτή η «επίσημη» εκδοχή της Αριστεράς ασκεί μια πολιτική που κατά την άποψη μου, μέχρι στιγμής, φαίνεται να διοιλισθάνει όλο και δεξιότερα, με αποτέλεσμα ο κόσμος να μη μπορεί να δει πλέον τις διαφορές μεταξύ δεξιάς και αριστερής διακυβέρνησης. Επιπλέον, αυτή η λεγόμενη αριστερά δεν εμφανίζεται να αμφισβητεί τους κανόνες του καπιταλισμού, ακόμη και τη στιγμή που οδηγούν στην ίδια την κατάρρευσή του, αλλά ούτε αποστασιοποιείται ουσιαστικά απ' αυτόν, πραγματοποιώντας ρήξεις με τις πολιτικές λιτότητας. Υπάρχουν βεβαίως και άλλες, πιο ριζοσπαστικές, αριστερές δυνάμεις που όμως -με την εξαίρεση του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα- δεν βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης και ενδυνάμωσης, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στη Γαλλία με το «Μέτωπο της Αριστε-

ράς» που δεν παρουσιάζει την απαιτούμενη δυναμική. Αυτό είναι ένα πρώτο δεδομένο.

Το δεύτερο αφορά στο υπόδειγμα του ΣΥΡΙΖΑ ο οποίος αποτελεί πανευρωπαϊκά σημείο αναφοράς: Για παράδειγμα, έγινε μια πολύ μεγάλη αντικαπιταλιστική διαδήλωση στο Παρίσι με επικεφαλής τον Τσίπρα αλλά το ερώτημα είναι τι είδους πολιτικές διαμορφώνονται στη διαδρομή προς τη διεκδίκηση της εξουσίας. Ετοιμασφώνεται μεν να επικρατήσει εκλογικά, παρατηρώντας ωστόσο από μια σχετική απόσταση, διαπιστώνομε πως στην πορεία του αυτή εμφανίζει κάποιες συμβιβαστικές τάσεις προς την υφιστάμενη κατάσταση. Ετοιμασφώνεται αυτή η «αριστερά της Αριστεράς» ενίστε παρουσιάζεται λιγότερο ρηγιακή απέναντι στις υπάρχουσες εξουσιαστικές και κοινωνικές δομές και πιθανόν... να γέρνει λίγο προς τη δεξιά!

Θυμάμαται την παλαιότερη πολιτική εκφώνηση του ΣΥΡΙΖΑ της περιόδου του 4%, όπως είχε παρουσιαστεί και στο Παρίσι σε συνάντηση στελεχών του Νεού Αντικαπιταλιστικού Κόμματος (NPA) με ηγετικά στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ - τώρα πλέον οι συναντήσεις γίνονται με άλλους... Τότε, λοιπόν, υπήρχε μια εντελώς ριζοσπαστική αντίληψη που αναφερόταν για παράδειγμα στην ακύρωση του χρέους ως σαφές αντικαπιταλιστικό αντίδοτο, ενώ τώρα προβάλλεται η επαναθεμελίωση της Ευρώπης, η μερική διαγραφή του χρέους και άλλες τέτοιες αποχρώσεις, αποκλίνουσες από τις αρχικές προγραμματικές του θέσεις. Αλλά και στη Γαλλία, το Κομμουνιστικό Κόμμα όπως και το Κόμμα της Αριστεράς του Μελανσόν που ανήκουν στην ίδια ευρωπαϊκή οικογένεια με τον ΣΥΡΙΖΑ (αναφέρεται στο Κόμμα Ευρωπαϊκής Αριστεράς και τη GUE/NGL) εκφέρουν λόγο και υιοθετούν θέσεις πολύ λιγότερο ριζοσπαστικές απ' ότι στο παρελθόν. Επομένως, το βασικό ερώτημα τίθεται ως εξής: ποιά είναι ουσιαστικά η στάση αυτής της αριστεράς απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού, τις πολιτικές λιτότητας; Προτίθεται να κάνει ουσιαστικές ρήξεις; Παρακολουθώντας την τρέχουσα πραγματικότητα, προσωπικά είμαι πολύ ανήσυχος και προβληματισμένος.

Η ενότητα της Αριστεράς

Παρόλα αυτά, το NPA απεύθυνε κάλεσμα συμπόρευσης στο Μέτωπο της Αριστεράς μεσω του προεκλογικού

αγώνα για το Ευρωκοινοβούλιο, προκειμένου να αναχαιτισθούν οι δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού.

Είναι σκόπιμο να ξεχωρίσουμε το μέτωπο της κοινωνικής πάλης από αυτό της προεκλογικής απεύθυνσης. Σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τη Γαλλία, το Μέτωπο της Αριστεράς προσανατολίζεται όλο και περισσότερο στο θεσμικό, το εκλογικό μέτωπο, ο Μελανσόν εμφανίζεται να επιθυμεί διακαώς την κατάκτηση του ανώτερου θεσμικού αξιώματος, θέλει να γίνει Πρόεδρος (της Δημοκρατίας).

Εμείς αντιτέως, απευθύναμε, δια του Ολιβιέ Μπεσανσενό, κάλεσμα επιστροφής της Αριστεράς στα κοινωνικά μέτωπα, στους δρόμους, πεδίο που πλέον -δυστυχώς- λυμαίνεται όλο και περισσότερο η ακροδεξιά, οι λαϊκιστικές δυνάμεις, η καθολική εκκλησία, προβάλλοντας θέσεις, όπως για παράδειγμα αυτή εναντίον του δικαιώματος του γάμου για όλους. Η πρωτοβουλία, λοιπόν, αυτή κατέληξε σε μία μεγάλη διαδήλωση των αριστερών δυνάμεων, με τη συμμετοχή προσωπικοτήτων, συνδικάτων, κοινωνικών πρωτοβουλιών.

Σε ό,τι αφορά τις πολιτικές για την Ευρώπη, εδώ προφανώς και υπάρχουν διαφωνίες, εμείς δεν πιστεύουμε ότι η Ευρώπη μπορεί να επανιδρυθεί, να επαναθεμελιωθεί μέσω των θεσμών που ισχύουν σήμερα και χωρίς η θέση αυτή να ενέχει εθνικιστικές αντιλήψεις -πρωσιανικά τάσσομαι υπέρ της Ευρώπης- υποστηρίζουμε την ανάγκη της ριζικής κατεδάφισης του υφιστάμενου ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η θέση αυτή συμπεριλαμβανόταν στα πολιτικά προπαιτούμενα για μια ουσιαστική πολιτική συζήτηση σύγκλισης και συνεργασίας με το Μέτωπο της Αριστεράς στις ευρωπαϊκές.

Έχοντας πλέον το προηγούμενο της κοινής παρουσίας στους δρόμους, της επιθυμίας για τους αγώνες στο κοινωνικό, το κινηματικό πεδίο, πιστεύετε ότι μπορεί να βρεθεί το ανάλογο πολιτικό λεξίλλογο που θα οδηγήσει σε μία μετεκλογική ουσιαστική συζήτηση με χαρακτήρα σύγκλισης μεταξύ των δυνάμεων της Αριστεράς στις οποίες αναφέρομαστε;

Η προσάθεια διαλόγου και πολιτικής συνεννόησης μάς αφορά διαρκώς. Εμείς απευθύνωμαστε σε όλες εκείνες τις δυνάμεις που έστω και φραστικά τοποθετούνται «αριστερά της αυτοαποκαλούμενης αριστεράς» (δηλαδή αυτής του Σοσιαλιστικού Κόμματος και της κυβέρνησης Ολάντ) που αντιστέκονται στις πολιτικές λιτότητας της υποτιθέ-

τη δύναμη της στους δρόμους

μενης αριστερής κυβέρνησης. Απευθύνομαστε, δηλαδή, στην αριστερή αντιπολίτευση που αρνείται να εγκαταλείψει τον αντιπολιτευτικό της ρόλο στα χέρια της δεξιάς και της ακροδεξιάς. Αυτό βέβαια είναι περισσότερο εφικτό στο κινηματικό επίπεδο όπου και ευνοείται η κοινή δράση, απ' ό,τι στο πεδίο των πολιτικών συγκλίσεων όπου παραμένουν οι βασικές διαφορετικές αντιλήψεις, όπως αυτές που προαναφέραμε.

Τα ζητήματα της Ευρώπης

Για να επιστρέψουμε στα ζητήματα της Ευρώπης, μία συζήτηση που συνεχίζεται και μία ερώτηση που τίθεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδιαίτερως σ' αυτές της ευρωζώνης έχει να κάνει με το κοινό νόμισμα: κατάργηση ή διατήρηση της ευρωζώνης; Ευρώ ή εθνικά νομίσματα; Ποιά είναι η δική σας γνώμη;

Το θέμα έχει βέβαια πολλές προεκτάσεις, κυρίως οικονομικές, πιστεύων ωστόσο πως αποτελεί περισσότερο ζήτημα τακτικής παρά πολιτικής ουσίας. Γνωρίζω πως το θέμα συζητείται έντονα στο χώρο της Αριστεράς στην Ελλάδα όπως και στη Γαλλία και σε πολλές άλλες χώρες. Δεν είναι, όμως, αυτό το κρίσιμο σημείο. Δεν έχει ιδιαίτερο νόημα να επικεντρωνόμαστε σ' αυτό. Το σημαντικό είναι η αντίληψη που έχουμε για την ίδια την υπόσταση και τη λειτουργία της Ευρώπης. Το να αρνηθούμε την ευρωπαϊκή προοπτική στο όνομα όποιας εθνικιστικής κατεύθυνσης θα ήταν ολέθριο, όπως για παράδειγμα

επιδιώκει το Εθνικό Μέτωπο στη Γαλλία στα πλαίσια μίας τελείως διαφορετικής ακροδεξιάς ατζέντας. Ωστόσο, πρέπει να επιμείνουμε στο να απαντήθει με σαφήνεια ποιά είναι η κατεύθυνση, οι δομές, η λειτουργία που θέλουμε στο πλαίσιο της Ευρώπης, να προχωρήσουμε σε οριστική ρήξη με τις σημερινές κυρίαρχες επιδιώξεις και τον ανάλογο προγραμματισμό, να αγωνιστούμε με θετικό τρόπο ώστε να ισχυροποιήσουμε και να εναρμονιστούμε με τις σημαντικότερες κοινωνικές κατακτήσεις και αιτήματα, όπως μια εντελώς διαφορετική μεταναστευτική πολιτική, την κατάργηση της Συνθήκης Σέγκεν και των συναφών δομών και μηχανισμών, για να αναφερθούμε ενδεικτικά.

Όλα αυτά βέβαιώς προϋποθέτουν την αλλαγή των δυνάμεων που ασκούν την εξουσία στις διαφορετικές χώρες και την υλοποίηση διαφορετικών πολιτικών από τις υπάρχουσες, εφόσον το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο έχει πολύ λίγες δυνατότητες και στην ουσία αυτό που μετράει είναι οι πολιτικές αποφάσεις και συγκλίσεις μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων. Ας θυμηθούμε, επίσης, πως στη βάση της λειτουργίας της ΕΕ σήμερα βρίσκεται η Συνθήκη που κατοχυρώνει την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και εμπορευμάτων σε αντίθεση με το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης των ανθρώπων. Κι αυτό στο πλαίσιο της περίφημης ανταγωνιστικότητας και της ελεύθερης αγοράς. Πού οδηγεί αυτό; Στο «λευκό Κινέζο» εργάζομενο, στην πλήρη καθυπόταξη της Ευρώπης στα μέτρα των αγορών.

ΣΤΟΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟ Ο ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΟ ΔΡΑΜΑ

Προέρχεστε πολιτικά από τη γενιά του '68 όπου η φαντασία διεκδικούσε την εξουσία. Σήμερα μεγάλο μέρος ψηφιοφόρων προσεγγίζει την αριστερά χαρακτηρίζοντας την πολιτική της πρόταση εφικτή, ρεαλιστική, επομένως αξιόπιστη. Τι έχει αλλάξει; Αισιοδοξείτε για το μέλλον της Αριστεράς στην Ευρώπη;

Φοβάμαι πως η αξιοπιστία λείπει γενικώς. Ο κοσμος ψηφίζει λιγότερο υπέρ ενος κομματος και περισσότερο κατά ενος άλλου. Κι εδώ είναι και πάλι εμφανείς ως ευθυνές της αριστερής διαχειρίσιμης. Η φαντασία: Απουσιάζει όλο και περισσότερο από την πολιτική, όπως και από τα μυαλά των ανθρώπων που είδαν ενιοτε ονειρά να μετατρέπονται σε εφιαλτες. Στρατευμένοι

στην αντικαπιταλιστική αριστερά ακούμει κάποιες φορές πως οι ωραίες ιδέες μας δεν είναι ρεαλιστικές. Λοιπόν, στον καπιταλισμό ο ρεαλισμός οδηγεί συχνά στο δράμα!

Απέναντι στις σημερινές κρίσιμες συνθήκες, χρειαζόμαστε επείγουσες λύσεις με γερή βάση αλλά και να ξανθρώψυμε το όνειρο για το δικό μας διαφορετικό κόσμο, το σοσιαλιστικό μας όραμα. Το δικό μου όνειρο: Μια ισχυρή αντικαπιταλιστική αριστερά, αντάξια του ονόματος της σε όλη την Ευρώπη, ξένη προς καθε «καθεστωτική» αντίληψη και επιλογή. Που θα επαναφέρει το όνειρο, γιατί για μας αγώνας και όνειρο πάνε μαζί. Η ανάγκη γι' αυτή την πραγματικότητα είναι πλέον επειγούσα. Και γι' αυτό είμαι αισιόδοξος...

“

Ο ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί πανευρωπαϊκά σημείο αναφοράς, αλλά το ερώτημα είναι τι είδους πολιτικές διαμορφώνονται στη διαδρομή προς τη διεκδίκηση της έξουσίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ διαπιστώνουμε πως στην πορεία του αυτής έμφανιζει κάποιες συμβιβαστικές τάσεις.

Δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε στην πανευρωπαϊκή επανεμφάνιση της άκρας, φασιστικής και ρατσιστικής δεξιάς στο πολιτικό προσκήνιο. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα κοινά χαρακτηριστικά και ποιές οι ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που ενοούν τη δράση της στις χώρες της Ευρώπης;

Υπάρχει, αφέντος, ένα γενικότερο κλίμα ανάδυσης της λαϊκιστικής δημαρχίας με ταυτόχρονη ενίσχυση των εθνικιστικών τάσεων. Από κεί και πέρα, όμως, μπορούμε να διακρίνουμε ένα φάσμα διαφοροποιήσεων από χώρα σε χώρα: η Χρυσή Αυγή στην Ελλάδα έχει φασιστικό - ναζιστικό περιεχόμενο, στη Γαλλία το Εθνικό Μέτωπο στηρίζεται περισσότερο στο φασιζόντα λαϊκιστικό εθνικισμό, στην Ιταλία ο Πέπε Γκρίλο ενσωματώνει το λαϊκισμό μιας αριστερής ρητορικής και της δεξιάς αντίταναστευτικής αντίληψης. Στην Ουγγαρία και την Ουκρανία έχουμε κυρίως ναζιστικά μορφώματα. Παντού, ωστόσο, το κλειδί βρίσκεται στην κρίση του καπιταλισμού και στις μεγάλες ευθύνες της ρεφορμιστικής αριστεράς. Αυτό πρέπει να έχουμε πρωτίστως κατά νου αν θέλουμε να αναχαιτίσουμε την ακροδεξιά. Διότι με τις διαφορές ανάμεσα στη λεγόμενη αριστερά και τη δεξιά να είναι σχεδόν ανύπαρκτες, ο κόσμος ψηφίζει τη μία για να τιμωρήσει την άλλη και προς τις δύο κατεύθυνσεις και μη βλέποντας καμία αλλαγή είτε απέχει πλέον είτε προσελκύεται από τη δημαρχική ρητορική του λαϊκισμού, γεγονός εξαιρετικά σοβαρό, διότι εκεί ενοούμεται ο εθνικισμός και ο ρατσισμός που παλαιότερα εκφραζόταν

στην Ευρώπη ως αντισημιτισμός και τώρα ως εχθρότητα απέναντι στους μετανάστες, με κοινή ρίζα το ρατσισμό που εξαπλώνεται στην Ευρώπη. Επομένως, είναι απαραίτητο ο αγώνας κατά των δυνάμεων αυτών να συνδεθεί ευθέως με τις κοινωνικές αντιστάσεις ώστε να καταδειχτεί πως η φτώχεια, η ανέχεια, η διαφθορά και όλα όσα η λαϊκιστική δημαρχία εμφανίζεται να στηλιτεύει, δεν είναι παρά δομικά στοιχεία του καπιταλιστικού συστήματος, ότι ο καπιταλισμός ευθύνεται για την ανεργία και όχι ο μετανάστης. Η Αριστερά έχει ευθύνη, αφενός να προστατεύει τους ανυπεράσπιστους, αλλά κυρίως να προβάλει απέναντι στη λαϊκιστική δημαρχία τη δική της πρόταση για τα εργασιακά δικαιώματα, τους μισθούς, όλα τα παράγωγα της καπιταλιστικής κρίσης. Οφείλει να πείσει τις μάζες πως αυτή είναι η μόνη απάντηση στην κρίση και τη λιτότητα, να συνδέει συνεχώς τον αγώνα για τη δημοκρατία και την αλληλεγγύη με τις οικονομικές και άλλες διεκδικήσεις, να εργαστεί σε βάθος αναλαμβάνοντας τον παιδευτικό της ρόλο.

Η ακροδεξιά ως ανάχωμα στην Αριστερά

Συμφωνείτε με την άποψη πως, σε συνθήκες κρίσης του καπιταλισμού, οι δεξιές και νεοφιλελεύθερες δυνάμεις επιλέγουν να επαναφέρουν την ακροδεξιά στο πολιτικό προσκήνιο και υποβοηθούν την ενδυνάμωση της ως όπλο κατά της πιθανής ανόδου της Αριστεράς;

Νομίζω πως αυτό που στην πραγματικότητα συμβαίνει είναι ότι η δεξιά προσπαθεί να προσποριστεί όλο και συχνότερα κομμάτι του ακροδεξιού ακροατηρίου υιοθετώντας αντίστοιχη ρητορική και αντιλήψεις, τη στιγμή που και η ρεφορμιστική αριστερά και η σοσιαλδημοκρατία μετατοπίζεται δεξιότερα ώστε να διευρύνει τη δική της πελατεία, καταλήγοντας επομένως στις ίδιες πολιτικές εκφωνήσεις και λύσεις. Φέρνω στο νου μου το παράδειγμα της Γαλλίας και τη φρικιαστική μεταναστευτική πολιτική διώξεων και απελάσεων που ασκεί η κυβέρνηση Ολάντ, ικανοποιώντας συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες... Το σύνολο, λοιπόν, των κυρίαρχων δυνάμεων καταργεί στην ουσία τα μεταξύ τους όρια και όλο αυτό μετακινείται συνεχώς δεξιότερα, ενώ η ακροδεξιά χαίρει γενικευμένης ανοχής αν όχι εύνοιας. Αποτέλεσμα: Η διαστροφή των ανθρώπων συνειδήσεων. Σ' αυτό ακριβώς το σημείο πρέπει να δοθεί η μάχη με τη συστρατεύση όλων των ριζοσπαστικών δυνάμεων και των κοινωνικών κινημάτων.